

Iedereen heeft momenteel de mond vol over duurzaamheid. We zijn het er ondertussen over eens dat de impact van de menselijke activiteit op de omgeving zo groot is dat de komende generaties geen kwaliteitsvol leven meer zullen hebben tenzij we nu actie ondernemen. Maar wat betekent duurzaamheid dan juist? En wat is het verschil met ecologie? Meer en meer groeit het besef dat een duurzame samenleving meer is dan de zorg voor het milieu alleen. Het gaat net zo goed om eerlijke handel of een veilige, aangename en gezonde werkomgeving.

Ook in de podiumkunstensector gaat er al veel aandacht naar duurzaamheid. Meestal hebben we het dan over gebouwen, verwarming, verlichting, enzovoort. De klassieke, overdraagbare technologieën komen ruimschoots aan bod. Het productieaspect daarentegen, het creëren en spelen van een voorstelling, valt daarbij een beetje uit de boot. De podiumkunsten zijn dan ook een moeilijke sector: we maken nieuwe dingen, die vaak slechts een kort bestaan hebben. Het materiaal dat we daarvoor gebruiken is vaak voor iets anders bedoeld en de kans dat we twee keer hetzelfde maken is redelijk klein. We doen dit in een zeer arbeidsintensieve omgeving met strakke deadlines waarbij de artistieke autonomie uiteindelijk het laatste woord heeft. Producties worden veelal in kleine organisaties opgezet en deze organisaties hebben weinig contact met elkaar, waardoor kennis niet wordt doorgegeven. Het “terugverdieneffect” van een meer duurzame aanpak lijkt dan ook op het eerste zicht beperkt.

Als ons product af is gaan we het spreiden. We rijden of vliegen de wereld rond om wat we gemaakt hebben te laten zien aan het publiek. Opnieuw zorgen strakke deadlines en planningen er voor, dat alternatieven niet evident zijn. Een duurzame praktijk lijkt haaks te staan op de realiteit.

Het REcoEP¹ project

Het kenniscentrum podiumtechnieken RITS, BASTT, het Sociaal Fonds voor de Podiumkunsten, Opendoek vzw en het Overleg Opleidingen Podiumtechniek slaan de handen in elkaar om te onderzoeken hoe meer duurzame productiemethodes mogelijk zijn. Het project loopt gedurende twee jaar en wordt ondersteund door het Fonds Duurzaam Energie- en Afvalbeheer.

De eerste impuls ontstond na de BASTT-VTi klimaatconferentie in Gent. De “zero impact man” zei dat we decors maar beter konden recupereren. Vreemd genoeg deden we dat vroeger ook, maar dat bleek op een gegeven moment te duur. Het werk dat erin kroop en de kosten van de opslag wogen niet meer op tegen het resultaat (zeker niet toen de steden en gemeenten niet langer opslagplaats ter beschikking stelden van de gezelschappen). Meer en meer werden ook constructiemethodes gebruikt die minder of niet omkeerbaar zijn. Toch dachten we bij elke opruimactie “het is zonde”, wanneer we een decor dat niet meer diende in de container kieperden.

Een tweede uitspraak uit de BASTT-VTi klimaatconferentie bleef ook hangen: “Ecologisch leven kost meer tijd, maar daardoor moet ik minder gaan werken”. Een interessant idee, dat natuurlijk niet opgaat in een werkwerksituatie. Zeker niet wanneer mensen hun job met passie en plezier goed uitvoeren. Als we duurzaam willen gaan werken zal efficiëntie een belangrijke rol moeten spelen.

Als focus van het REcoEP project kozen we voor “duurzaamheid van de productiemethode”, omdat dit nog onbekend terrein is. Over duurzaam gebouwbeheer bestaat reeds een en ander. De gebouwen vormen slechts een klein deel van de ecologische impact van een gezelschap; op productievlak is dan ook meer “winst” te rapen.

Concreet willen we met dit project drie zaken gaan doen: een methode

uitwerken om mogelijke duurzaamheidsacties in kaart te brengen, inventariseren wat er al gebeurt in de gezelschappen en een lespakket ontwikkelen voor de verschillende deelnemers aan het productieproces. We mikken op alle betrokkenen in het productieproces. Een duurzame aanpak heeft slechts impact wanneer iedereen, van planning over ontwerp en decoruitvoering tot de voorstelling, meewerkt. Het gaat uiteindelijk om het veranderen van de mentaliteit en het integreren van duurzaam denken in de bestaande gebruiken, procedures en productieprocessen.

Hoe duurzaam is een productie?

Om te kunnen meten hoe duurzaam een productie is moet elke actie in het productieproces afzonderlijk worden bekeken. Waar mogelijk kunnen wij dan verbeterpunten voorstellen, die wij, in vier groepen indelen, van ideaal naar minder goed: “eliminieren van de oorzaak”, “beperken van de oorzaak”, “beperken van de gevolgen”, “compenseren van de gevolgen”. We kunnen nu aan elk punt de frequentie (in welke mate komt het voor), de impact (hoe groot is de impact) en realiseerbaarheid toekennen. Het product daarvan geeft dan de prioriteiten weer.

Waarschijnlijk komt dit zeer bekend voor, het is immers in grote lijnen dezelfde methodiek als die gebruikt wordt bij risicoanalyse. Ook de verschillende elementen die de aandacht vragen zijn grotendeels dezelfde. We willen proberen of we beide analyses kunnen samenvoegen. Op die manier sparen we een hoop tijd en werk.

Lespakket

Om zowel huidige als toekomstige betrokkenen voldoende achtergrond te bezorgen bieden wij onze ervaringen in een lespakket aan. Dit kan gebruikt worden in de opleidingen podiumtechniek, productie, cultuurmanagement, scenografie, kostuumontwerp en veiligheidsadviseur. Daarnaast zal het deel gaan uitmaken van de permanente bijscholing voor professionelen.

REcoEP Label

Voor gezelschappen die actief met duurzaamheid bezig zijn en dit zichtbaar willen maken werken we ten slotte nog aan een label. Als een productie voor duurzaamheid geanalyseerd is kan men dit label op het promotiemateriaal aanbrengen, zodat hun inspanningen ook voor het grote publiek zichtbaar worden.

Good practice

Alvorens het wiel opnieuw uit te vinden willen we nagaan hoe gezelschappen, productiehuisen en verhuurbedrijven nu al met duurzaamheid omspringen (uiteraard zijn ideeën uit cultuurcentra, schouwburgen of andere sectoren ook welkom). Er gebeurt immers al heel veel en daar kunnen anderen van leren.

Een paar voorbeelden geven een idee van de mogelijkheden:

- Rosas maakt voorstellingen met het "minste der middelen"
- De Pianofabriek start een ecoteam op om hun werking te optimaliseren
- Gezelschappen lenen materiaal uit aan amateurgezelschappen of geven het weg.
- Theatre de la Place in Luik heeft samen met andere gebruikers uit de streek een materiaalpool waar ze samen gebruik van maken.
- Bij OpenDoek loopt i.s.m. de Vaartkapoen een project om kostuums te hergebruiken
- KVS zamelt spots in voor Congo
- Bedrijven en gezelschappen geven hun afgedankt materiaal aan scholen.
- Festivals in Nederlands Brabant starten een project rond duurzame organisatie
- Concertpodia maken afspraken rond geluid

Voorbeelden als deze kunnen de drempel voor anderen verlagen. We zijn dan ook zeer benieuwd naar toepassingen uit jouw organisatie. Hou je rekening met het beperken van de verplaatsingen bij het plannen van een tournee? Zorg je ervoor dat je materiaal kan gerecupereerd worden? Hou je rekening met herstelbaarheid bij de aankoop van

technisch materiaal? Proberen jullie het energiegebruik naar beneden te halen? Werk je enkel met materiaal waarvan je weet dat het eerlijk geproduceerd is? Werk je aan een aangename, veilige en werkbare arbeidsomgeving? Laat het ons weten en deel je ervaring met je collega's.

Daarnaast zoeken we goede voorbeelden van risicoanalyse (zowel algemeen als specifiek) en mensen die mee willen denken rond dit onderwerp. Uiteraard zijn organisaties die het resultaat niet willen afwachten maar een testversie hiervan uitproberen ook van harte welkom.

Meewerken?

We wachten met spanning alle ideeën, goede voorbeelden, voorstellen en vragen af op info@podiumtechnieken.be. Op het zelfde adres kan je terecht als je wil meedenken rond dit onderwerp.

1 REcoEP: Risico en Ecologische Evaluatie Podiumproductie, ondersteund door het Fonds Duurzaam Energie en Afvalbeheer

DE MUNT INVESTEERT IN ENERGIEBESPARING.

Het gaat niet om ingrijpende werken, bevestigt Dominique Mertens, directeur Gebouwen en Onderhoud bij De Munt.

"We willen een aantal aanpassingen doen in het kader van energiebesparing. Dat is voor ons heel belangrijk. Omwille van de financiële voordelen, maar ook omdat we een groene instelling willen zijn."

De meeste werkzaamheden zullen plaatsvinden in de werkateliers en administratieve ruimtes.

Die werden pas in 1999 gerealiseerd, maar destijds kon door geldgebrek niet alles worden gedaan. Gevolg is dat de ruimtes bijvoorbeeld nog met stookolie verwarmd worden. "Ik wil het liefst overstappen op gas", zegt Mertens.

Ook wil hij kijken naar een systeem van cogeneratie of warmtekrachtkoppeling.

Andere maatregelen zijn het aanbrengen van dubbel glas en het isoleren van de gevel. "De geglazuurde baksteen uit 1937 is architectonisch interessant, en we willen die streamline-architectuur behouden," zegt Mertens, "Maar een stabiliteitsstudie én een isolatie aan de binnenkant dringen zich op."

Verder wil men op het dak uitbreiden met een opslagplaats voor het kostuumatelier. Ook de bezoekersliften zijn volgens De Munt aan renovatie toe. Tot slot moet er volgens de instelling iets worden gedaan aan de akoestiek in de Fioccozaal.

De Munt hoopt in de zomer van 2011 met de werkzaamheden te kunnen beginnen.

Vrij uit: "De Morgen" 18 juni 2010.

